

OLJSKA GORA

Božjo polnost prenese človek le včasih
Sanje o tem so njegovo življenje.

(Hölderlin)

Hitel je navkreber. Dolgi izdihi so mu kot cunje šume-
li skozi nos in usta. Vdihoval je, ko da hlastno je.
Misli in podobe, ki jih je nosil s sabo na "visoko
planoto", so čudežno molčale. Kakor da tudi one čakajo
na srečanje z onim tam zgoraj, ki čaka.

Že kot otrok je dobival podobne napade lastnega dvoj-
ništva. Imel je kotičke v poljih ali hostah, kjer je
nanj čakal oni drugi jaz, s katerim je potem pričel
dolge in odrešujoče pogovore. In tam in takrat je čas
odtekal kakor gorska brzica. Nazaj domov je zmeraj od-
hajal božanski po duhu in pripravljen na vse.

24

Od kod ta volja po samoti?

Ko se je v njem prebudil tudi razum in mogočna intui-
cija, je iz otroških spominov, ki so plavali v njem
kot oaze v puščavi, začel luščiti lastno podobo, pri
tem pa je zadeval na skrivnost odnosov, ki so jih ime-
li starši do njega.

Zakaj, se je spraševal, in se tudi videl, kako že kot
petleten pobič postaja sam po neobljudenih krajih in
brblja s sabo? Zakaj, zakaj sem bil zmeraj tako sam?

Potem se je dotaknil s spominom mrtvega očeta. Videl
ga je, kako se smeje, potem pa je očeta naenkrat zlo-
mila bestialnost in že seka po njem. Seka za nič. On,
Sebastijan, ga je samo gledal, kako se brije. V užitek
mu je bilo hrstenje britve, ki je posnemala z obraza
tisti sneg.

Očetova klofuta ga je pognala v temni kuhinjski kot, kjer je burno zahrepenel po kotičku, ki ga je tedaj imel za kakšno drvarnico med enometrskimi koprivami. Tam ga je namreč že pričakoval oni drugi, pri katerem se je razjokal in pogasil svojo črno bolečino.

Podobne izpade proti sebi je doživljal tudi z materine strani, samo da so bili to ženski histeriozni podvigi. Zmeraj se je začelo pri njej za nič. Za nič dolgo in naporno izpraševanje. In šele, ko ga je mati sprovcirala, da se je v njem pognala v obrambo žival, je odnehala. Je bila potolažena. Toda on je že tulil ko stekel pes in hitel za kakšno drvarnico bruhat jok.

Ti uničujoči posegi vanj z očetove in materine strani so bili tako pogostni, da se je pognal pred njima v strašen beg. Po ure in ure je drvel kakor slep in gluhi in nor po hostah in travnikih.

-Sam sem, sam! je tulil in tolkel s pestmi po tleh ko orangutan.

25

-Svet, svet, je škripal z zobmi in iz grla mu je vrela bolečina, svet, jaz te bom zadavil! In se je vrgel s telesom na zemljo in jo dušil.

-O Bog, o moj...! je klical onemoglo.

In Bog se mu je odzval. Bolečina, ki ga je mrvila, se je mrtva stegnila v njem. Tih in pomirjen je nato vprašal:

-Pa zakaj moram toliko trpeti? Zakaj, zakaj moram biti tako sam? Drugi se smejejo, jaz pa jokam.

"Vidim, jokaš," mu je odgovoril glas.

-Pa zakaj? je vprašal in odlepil obraz od zemlje in počasi sedel. Bil je očiščen vse težke teže.

"Tako hočem," je spet odgovorilo v njem.

-Tako hočeš, je zrasel, kaj se to pravi... hočem!

"Ali ne čutiš?" ga je mehko pobaralo.

In začutil je, da vidi vsemu do dna - vsemu. In svetel hip, ki ga je razžarel v sonce, je trgnil kakor bi

vlagi. Od groze se je stresel. Preblisk, ki ga je doživel, mu je razkril še nedoumljive in neizgovorljive skrivnosti tega sveta in življenja.

-To ho-hočeš? je komaj spravil iz sebe.

Odgovora ni bilo. Okoli njega je vrela vsakdanja poljska tišina in ga iz trenutka v trenutek prepričevala, da ni bilo nič, da ni videl nič.

On pa je gledal v to znano podobo okoli sebe in se ji posmihal. Ona pa je še kar naprej čvekavzala, da ni bilo nič.

Bilo pa je že prepozno, da bi ga mogla prepričati. Videl je skrivnost in začutil, da bo od nje živel do konca svojega diha.

26 Ko se je začel odrasel spraševati, zakaj je bil zmeraj tako sam, in ko je začel v motno reko otroštva metati spomine, da bi jo prestopil, je spet zaznal v sebi tisto davno skrivnost videnja in je spregledal.

-Oče in mati! je spregovoril.

Morala sta se nesrečno srečati; morala bi drug mimo drugega, a nista imela moči. Sila mladosti ju je zvlekla skup. In ko sem bil na poti jaz, sta se šele ovedla, da so se sanje enega kot drugega zaključile in da se začenja proza življenja. Vsak po svoje sta bežala od mene, ki sem bil na poti.

-Vem, vem, je odganjal dvom. Sama mati je pripovedovala... Saj je tako preprosto, glej, se je začel spominjati materinih izbruhov žalosti.

"Že prvo noč je klel," je tarnala pred njim, "preklinjal. In kašljal. O, kolikokrat sem ga hotela zapustiti! Pa ga nisem zaradi tebe. Ti si se mi smilil..."

Jaz sem bil tisti, jaz, je prepoznaval njuno strašno življenjsko zmoto. Jaz ju nisem pustil v beg drug pred drugim. In jaz sem bil brv, po kateri sta skakala od

norosti, ki ju je napadala. In ker nisem mogel vzdržati pod njima, sem bežal.

Zato sem bežal. Zato sem bil sam. Zato! Zato!

Odleglo mu je, ko je spoznal to... in ju še bolj vzljubil. Bila sta sebična, a sta le vzdržala ob meni, je smehljaje razdiral družinsko skrivnost.

Zato, zato sem bil sam.

Saj je tako preprosto.

Zdaj ja.

Kimal je. Kimal in odkimaval.

Uboga človeka! Kakšno zmoto nosimo v sebi drug o drugem! Ženska o moškem, moški o ženski.

Sebastijan je imel zadnje metre steze pred seboj. Z neba je lila mesečina. Še nekaj naporov in že se je razprostrla pred njim planota "Tibeta". Pohitel je v gaj oljk in se zvrnil v šumečo travo.

Morje pod njim se je svetlikalo. Po njegovi gladini je tekla zlata steza.

Globoko se je oddahnil. Nekaj trenutkov si je ogledoval podobe, ki si jih je asociativno priklical ob pogovoru s teto. Bile so tako hude, da je moral biti sam. Sam z onim drugim iz samote.

Morje in nebeška svečava sta se odmikali. Postala sta miza, po kateri je razkladal svoje težke zablude.

Zagledal se je, kako hodi na Gorjance z onima dvema. Oziroma, kako se vračajo. Ni bil toliko natreskan, kolikor objesten.

-Koliko? se je vprašal.

Začutil je slepo živalsko moč v sebi.

-Ja, točno tak! je potrdil.

Takrat je nosil nabito puško onega drugega. Pod njim

se je vdajal mah in kolena so plesala od prijetne utrujenosti.

-Glej ga, krucifiksa! je zavpil takrat. Glej ga, je pokazal onima dvema na obpotno razpelo in se hudobno režal.

Onadva sta obstala in se tudi zasmejala.

Sebastijan je snel puško, naprožil in pomeril. Meril je v sklonjeno glavo. Videl je, kako se mu glava poveša, kako se bo vsak hip zatrkljala kakor kaplja.

-A, je zavpil, naj ga počim?

Z glasnim ne sta ga ošibila, da ni ustrelil.

Sebastijan je še nekaj trenutkov meril in potehtaval svoj mlačni duh, potem pa se mu je cev povесila, in Kristus na križu, se mu je zazdelo, je nekolikanj laže trpel dalje.

Sebastijan se je posilil v smeh in tudi onadva sta se. Toda v njunih glasovih je bilo toliko počenega, da se je zamislil, zamislil v njiju in v Boga.

28

To je bilo..., je mrmraje spregovoril. Pred osmimi leti.

Mesečina se je pošev spustila nadenj.

-Kdo, se je vprašal zdaj, kdo je takrat koga ustrelil?

Morje se je zasvetilo in po zlati poti na njegovi sredini je nekdo prihajal.

Sebastijan je planil pokonci.

-Kdo je koga? je bil zaslišal, ne več v sebi, ampak od zunaj ga je bil nekdo ogovoril.

-Kdo? je strahoma zajecal.

"Takrat sem te jaz," je odgovorilo v njem.

-Ti? je vprašal.

"Ja. Jaz sem poslal vate svoj glas."

-O Bog... Žal mi je...

"Da sem grešil," je povzel v njem glas. "Ali se me spominjaš?"

Sebastijan je za trenutek strmo obstrmel.

In spet se mu je zazdelo ko takrat, ko je bežal z doma in ko se mu je, otroku, razkrila vsa skrivnost sveta in življenja.

-Ja, je zrasel v dobroten glas, čutim, vidim. Telo pa mu je zadrhtelo od mogočnega navora.

"Vidiš?" ga je vprašal glas.

-Ne vem, je zdvomil.

Sila se mu je spet približala.

-O Bog! je zavzdihnil in začel lezti k tlom.

"Ne, ne," ga je lovila sila. "Ali ni lepše, da sem streljal jaz?"

Sebastijan je poslušal.

"Vidiš, pri meni je vse bumerang."

-In kaj bi bilo, če bi le ustrelil? je vprašal Sebastijan.

Namesto odgovora je vzšumela oljka. Mesnati listi so se svetlikali kot škombri na palubi. Začutil je, da je neskončno sam spet, sam kljub mesečini, sam kljub morju, ki je zašepetalo v oseki.

29

* * *

Marjan Rožanc

SAMOVOLJA IN ODTUJENOST

Prispevek k dialogu med kristjani in marksisti

Ni več mogoče mimo dejstva, da se dialog med kristjani in marksisti končuje v prid opazovalcev tega dialoga, se pravi v prid znanstvenikov in njihovi trditvi, da tako krščanstvo kot marksizem današnjemu človeku ne moreta več pokazati poti.

Temeljna vsebina razgovorov med marksisti in kristjani je spoznanje, da človek ni središče sveta, vendar nam to spoznanje skušata krščanstvo in marksizem razložiti vsak po svoje in z bistvenimi razlikami.